

Την Ελλάδα θέλομεν και ας τρώγωμεν πέτρες

Γράφει ο Άντης Ροδίτης.

Το βιβλίο, Την

Ελλάδα θέλομεν και ας τρώγωμεν πέτρες, Εστία 2006

Προλογος σε μια πιθανή ανατύπωση του «Την Ελλάδα θέλομεν και ας τρώγωμεν πέτρες»

Το Φθινόπωρο του 2003 το Υπουργικό Συμβούλιο της Κυπριακής Δημοκρατίας ενέκρινε τον διορισμό επταμελούς Επιτροπής Πανεπιστημιακών[1] με σκοπό να μελετήσει και να αξιολογήσει το εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου και να υποβάλει έκθεση με προτάσεις για την ανασυγκρότηση και τον εκσυγχρονισμό της Κυπριακής εκπαίδευσης. Επρόκειτο για υλοποίηση προεκλογικής εξαγγελίας του Τάσσου Παπαδόπουλου και των συνεργαζομένων κομμάτων που τον ανέδειξαν στην προεδρία της Κυπριακής Δημοκρατίας (κομμουνιστικού ΑΚΕΛ, κεντρώου ΔΗ.ΚΟ. και σοσιαλιστικού ΕΔΕΚ), για «σφαιρική μεταρρύθμιση» του κυπριακού εκπαιδευτικού συστήματος.

Η πέρα των 300 σελίδων μελέτη άρχισε να υποβάλλεται στον Υπουργό Παιδείας από τον Μάρτιο του 2004. Το σύνολό της υιοθετήθηκε με προσωπική δήλωση του επόμενου Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας Δημήτρη Χριστόφια (που εξελέγη με τη στήριξη των ιδίων, όπως και πιο πάνω κομμάτων) στις 28.7.2008. Ο Πρόεδρος τόνισε την ανάγκη επίσπευσης της Μεταρρύθμισης και την εφαρμογή της «το ταχύτερο δυνατό» με στόχο, πάντα, την «αναβάθμιση» της Παιδείας της Κύπρου.

Για ακριβέστερη διευκρίνιση αυτής της «αναβάθμισης», η επταμελής Επιτροπή είχε χρησιμοποιήσει και όρους όπως «μετάλλαξη» και «μεταμόρφωση», ενώ στο «Μανιφέστο» της, (κεφάλαιο 5), πρότεινε ξεκάθαρα τον «ιδεολογικό αναπροσανατολισμό» της Κυπριακής Παιδείας με «την απάλειψη των στενά εθνοκεντρικών, μονοπολιτισμικών και κατ' επέκταση εθνικοδυσιστικών στοιχείων». Προς τούτο εισηγήθηκε, ανάμεσα σ' άλλα, τη διδασκαλία της τουρκικής γλώσσας στο Λύκειο, τη συγκρότηση μικτής ομάδας Ε/κυπρίων και Τ/κυπρίων επιστημόνων «για αναθεώρηση των βιβλίων της Ιστορίας» και, τελικά, επανέλαβε το παλιό όνειρο των ξένων κατακτητών, αλλά και ντόπιων, νεότερων κυβερνητών της Κύπρου, τη «σταδιακή μείωση της εξάρτησης», δηλαδή την απεξάρτηση, «της Κύπρου από την Ελλάδα»!

Αν και έπρεπε να περάσουν 30 χρόνια από την τουρκική εισβολή του 1974 για να αποτολμηθεί ευθέως η πρόταση για «ιδεολογικό αναπροσανατολισμό» της Κυπριακής Παιδείας με δικαιολογητικό τις νέες πραγματικότητες και την ανάγκη ομοσπονδιακής συμβίωσης με τους Τούρκους, εκείνο που εξακολουθεί να περνά απαρατήρητο και αδιερεύνητο είναι η ίδια η σημερινή *de facto* διχοτόμηση ως φυσικό επακόλουθο της πολιτικής της «απεξάρτησης» της Κύπρου από την Ελλάδα. Αυτή η στόχευση καθορίστηκε ευθύς με την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας (κάποιες ενδείξεις τη φέρουν να υπήρχε ή να εκκολάφθηκε στη σκέψη του αρχηγού του Αγώνα των Κυπρίων πολύ πριν το 1960 [2]) και προωθήθηκε έμπρακτα σχεδόν αμέσως μέσω άλλων πνευματικών ανδρών, ευθέως υπό την επίρεια του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, υπό το κάλυμμα επειγόντως αναγκαίων «μεταρρυθμίσεων» στην παιδεία, για τις οποίες άνοιγε ο δρόμος λόγω της «μεγαλύτερης οικονομικής ευρωστίας της Κύπρου από την Ελλάδα».

Ο ίδιος ο διευθυντής του Παγκυπρίου Γυμνασίου Φρίξος Πετρίδης (1961-1968) και μετέπειτα Υπουργός Παιδείας (1970-1972) εγκαινίασε αυτή την πολιτική υποστηρίζοντας ότι η εμμονή στην απόλυτη ταύτιση και συμπόρευση με την ελλαδική παιδεία σήμαινε έναν άκαρπο «πηνελοπισμό».[4] Από τον Ιανουάριο του 1963 σε ομιλία του στην ΟΧΕΝ (Νεανίδων) Λευκωσίας,[5] παρουσία του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, είχε αμφισβητήσει τη σημασία που δινόταν στη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών[6], την προτεραιότητα της Αθήνας ως αποκλειστικής πηγής προέλευσης κάθε καλού (πράγμα που πολύ σύντομα, στην κρίση του 1964, θα εφαρμόζε αδίστακτα ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος στις άμεσες σχέσεις του με την Κυβέρνηση των Αθηνών), είχε τονίσει την ύπαρξη διαφοράς ανάμεσα σε προβλήματα Ελλήνων της Κύπρου και Ελλήνων της Ελλάδας και είχε δώσει και το πρώτο δείγμα κυπριακής «πνευματικής» υπεροψίας απέναντι στην κυρίως Ελλάδα υπενθυμίζοντας ότι η Κρήτη ήταν «ελληνικότερα» πολλών μερών της Ελλάδας τον 19ο αιώνα, ενώ τα Επτάνησα «προηγούνταν της Ελλάδος πνευματικώς και καλλιτεχνικώς επί ενάμιση αιώνα μετά την παλιγγενεσία»! Εκείνη η ομιλία του, του Ιανουαρίου 1963, είχε κλείσει με προτροπή προς τους Κυπρίους, την αρετή και την τόλμη που επέδειξαν στον απελευθερωτικό τους, ενωτικό με την Ελλάδα αγώνα του 55-59, να την επιδείξουν ξανά, αλλά για ν' αφήσουν τώρα πίσω τους την Ελλάδα, που... θ' ακολουθούσε σίγουρα στην ίδια οδό όταν θα το επέτρεπαν τα οικονομικά της!

Ανεπίγνωστα, υπάκουα κι επιπόλαια, υπό το άστρο της προσωπικότητας και της μυθικής «αγωνιστικότητας», αλλά και υπό τη συντριβή την απορρέουσα εκ των διττών εξουσιών του Αρχιεπισκόπου-Προέδρου Μακαρίου, ο κατά τα άλλα ικανότατος δάσκαλος (και ακραιφνής ενωτικός) διευθυντής του Παγκυπρίου Γυμνασίου, συνέχιζε και στη Λογοδοσία του 1964-65 να ενισχύει την «απεξάρτηση» της Κύπρου από την Ελλάδα: «Η στοιχειώδης ελλαδική παιδεία είναι πολύ κατώτερα της κυπριακής... Προηγούμεθα ήδη της ελλαδικής εκπαίδευσεως... δια λόγους οικονομικούς η Κύπρος αυτήν την στιγμήν έχει μεγαλύτερας δυνατότητας... όταν θα ενωθώμεν με την Ελλάδα πολιτικώς, να ενωθώμεν ως ενεργητικό και, εάν δυνάμεθα, ως πρότυπον εις την παιδείαν κ.τ.λ.».[7]

Οι ιδέες, όμως, περί «ελληνικότερας» Κύπρου θα έπαιρναν στα επόμενα χρόνια μεγαλύτερες και ευρύτερες διαστάσεις και θα εξελίσσονταν και σε «κυπροεθνικιστικές» τρόπον τινά με επίκεντρο μια «ανώτερη» από την Ελλάδα», Κύπρο, η οποία θα έμπαινε σταδιακά και στην καλλιέργεια της

νέας, «κυπριακής συνείδησης» των πολιτών της, ιδιαίτερα ενθαρρυμένη να κομπάζει και ως «δημοκρατικότερη» μετά τη «βολική» διολίσθηση της Ελλάδος στο απριλιανό καθεστώς! Ο Μακάριος δεν θα αργούσε ν' αναλάβει, μάλιστα, και πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση και εκδίωξη, δήθεν, τού δικτατορικού ελλαδικού καθεστώτος!

Το πνεύμα δυσαρέσκειας των Ελλήνων με τη σύγχρονη Ελλάδα (που καίρια συνόψισε ο Γιώργος Σεφέρης με τη φράση όπου και να ταξιδέψω η Ελλάδα με πληγώνει), η οποία πολύ σπάνια και μόνο στιγμιαία κατορθώνει να αρθεί στο ύψος των προσδοκιών των πολιτών της, λειτούργησε ως σταθερός ούριος άνεμος για τις φιλοδοξίες όλων όσοι για διάφορους λόγους δεν θέλησαν να κρατήσουν σταθερή ρότα στην κατεύθυνση της Ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα. Στην πολιτική της απεξάρτησης της Κύπρου από την Ελλάδα, που ακολούθησε ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος, δεν συνάντησε καμιά σφοδρή αντίθεση εκ μέρους των πνευματικών ανθρώπων της Ελλάδος, αντίθετα εισέπραξε άφθονο τον θαυμασμό τους ως «αντιστασιακός», κι ο λαός της Κύπρου την απορία τους για την ορμητική του επιθυμία να ενωθεί με μια πτωχότερη κι εξαρτημένη Ελλάδα.

Μέσα σε αυτή, τη γεμάτη πλάνες ατμόσφαιρα, ούτε καν ακροθιγώς δεν ασχολήθηκε η ιστοριογραφία με την υπόθεση ότι ένας από τους κυριότερους παράγοντες, αν όχι ο κυριότερος, επιβολής της Δικτατορίας στην Ελλάδα το 1967, ήταν και η αρνητική στάση που κράτησε ο Μακάριος απέναντι στη συναίνεση των Αμερικανών να πραγματοποιηθεί η Ένωση στη διάρκεια των διαπραγματεύσεων της Γενεύης τον Ιούλιο-Αύγουστο 1964 χωρίς ουσιαστικές παραχωρήσεις στην Τουρκία, ώστε να εκλείψει ο κίνδυνος εμφάνισης μιας νέας «Κούβας» στην ανατολική Μεσόγειο. Αδιερεύνητη, ακόμα, σε σχέση με την επιβολή της Δικτατορίας στην Ελλάδα παραμένει η σημασία της αδυναμίας τού Γεωργίου Παπανδρέου να επιβληθεί στον Μακάριο και να μετατρέψει την δια της Μεραρχίας επιτελεσθείσα «ντε φάκτο» Ένωση σε, δια της Μεραρχίας, «ντε γιούρε», επισήμως αναγνωρισμένη, Ένωση [9]!

Το απερίσκεπτο «σχέδιο» απεξάρτησης της Κύπρου από την Ελλάδα, που μπήκε σε εφαρμογή σχεδόν αμέσως με την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας, με πρώτο βήμα την απόσχιση της Κυπριακής από την Ελλαδική παιδεία και με το πρόσχημα, μάλιστα, ότι θα γινόταν η Κυπριακή «πρότυπον» και για την Ελλάδα, βρήκε πρόσφορο έδαφος, ανάμεσα σ' άλλα, και στον ευρωπαϊκό προοδευτικόφρονα «φωτισμό» των νεαρών συνεργατών τού Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, οι οποίοι, ενώπιον της προοπτικής της περαιτέρω κοινωνικής τους ανέλιξης ήταν και διατεθειμένοι να κάμνουν πως δεν καταλαβαίνουν ότι οι κατά τακτά διαστήματα επαναλαμβανόμενες ενωτικές διακηρύξεις του ήσαν κενές περιεχομένου. Το αμέσως εφαρμόσιμο σχέδιο πρόβλεπε, κατά το αγγλικό πρότυπο, ανάπτυξη των τεχνικών σχολών σε βάρος των κλασικών σχολείων, όπως από την αρχή επέμεναν ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Τάσσος Παπαδόπουλος (1960-1970) και ο Υπουργός Οικονομικών Ρένος Σολομίδης (1962-1968) [10], παρά τις παρεμβάσεις της επίσημης Ελλάδας και παρά την επιμονή τού Υπουργού Παιδείας Κωνσταντίνου Σπυριδάκι (1965-1970) ότι αυτό θα αποτελούσε «πλήγμα όχι μόνο για την πνευματική και πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας αλλά και για την επιστημονική και την οικονομική, αφού χωρίς τη γενική εκπαίδευση θα επηρεαζόταν αρνητικά η ανάπτυξη τού ανθρώπινου δυναμικού».[11]

Αντικρίζοντας από κάποια απόσταση πλέον (και υπό το πνεύμα της παρούσας κρίσης) τις περιόδους της οικονομικής «ευμάρειας» της Κύπρου και της «ανάπτυξης» της, και τοποθετώντας τις μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της ιστορικής της πορείας, των ιστορικών ονείρων, ποτισμένων με αίμα εθνικών φιλοδοξιών της για μια αξιοπρεπή, ελληνοτρόπη επιβίωση, άρχισε να διακρίνεται πια καθαρά ότι το μόνο που κατάφερε η πολιτική της απεξάρτησης ήταν να οδηγήσει την Κύπρο στον διχασμό, την αποδυνάμωση, το τούρκεμα τού ενός τρίτου των εδαφών της και στην παρούσα δοκιμασία και εξάρτηση από ξένα συμφέροντα.

Το γεγονός ότι μέχρι πρόσφατα δεν είχαν ακόμα διερευνηθεί εις βάθος οι συνομιλίες της Γενεύης του 1964, ώστε να αποκαλυφθούν οι σκοπιμότητες που τις παρουσίαζαν να επιδιώκουν μόνο τη διχοτόμηση της Κύπρου (πράγμα που διατηρούσε «δικαιωμένη» την απεξαρτησιακή πολιτική του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου), απέτρεψε και την έρευνα στην κατεύθυνση των ευρύτερων επιπτώσεων εκείνης της πολιτικής ως καταλυτικής εις βάρος της νεότερης ελληνικής ενότητας και ισχύος.

Αν, όπως ήταν εκείνη την περίοδο (1964) η ευρύτερη κατανόηση στο πεδίο των πολιτικών εξελίξεων, των παραδοχών και των πραγματικοτήτων που φαίνονταν να διαμορφώνονται, πραγματοποιούνταν η Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, είναι εύλογο να υποθέσουμε ότι ούτε η Ελλάδα θα έφτανε ποτέ στη δικτατορία του '67 ούτε η Κύπρος στην τουρκική εισβολή του '74, αλλ' ούτε και οι δύο θα έφταναν, ίσως, στη δεινή θέση που βρίσκονται σήμερα. Αντίθετα το ισοζύγιο δυνάμεων στην περιοχή, και με τις «δύο» σημερινές ΑΟΖ ενωμένες, θα ήταν εντελώς άλλο. Η Ελλάδα με την Κύπρο ως προέκταση και δική της παρουσία στην Ανατολή θα είχε διαφορετικό γεωστρατηγικό εκτόπισμα και δεν θα άφηνε χώρο στους κωμικούς αλλά και επικίνδυνους οραματισμούς των Τούρκων.

Η ανθρωπική, απεξαρτησιακή πολιτική του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου έχει ακόμα πολύ δρόμο να διανύσει μέχρι να διερευνηθεί επαρκώς ώστε να φανεί πόσο αφύσικη υπήρξε, και πόσο καταστροφικά ασύμφορη για τον σύγχρονο ελληνισμό.

Το βιβλίο Την Ελλάδα θέλουμε και ας τρώγουμε πέτρες, Εστία 2006, γράφτηκε με στόχο να καταδείξει τον εκτροχιασμό του αγώνα της Κύπρου, ν' απαλλάξει το σώμα του από τη λάσπη, ν' αποκαταστήσει τα χαμένα του μέλη, ν' αφαιρέσει ακαλαίσθητα προσθέματα, να φέρει στο φως το πρόωρα πεπαλαιωμένο και σκόπιμα μουσειοποιημένο «άγαλμα» του, με τη «ρομαντική» φιλοδοξία να το επαναφέρει, ίσως, στη ζωή, σίγουρα στην αληθινή ζωή που σημαίνει το κάλλος του. Η φόρμα που θεωρήθηκε πιο κατάλληλη για τη συγγραφή του ήταν εκείνη του Χρονικού, ενός τύπου «ημερολογίου» ή προσωπικής μαρτυρίας ενός Κυπρίου, ο οποίος διατηρεί μέσα του ολοζώντανη την ανάμνηση του ενωτικού-απελευθερωτικού έπους του 55-59, έζησε την εφηβεία του στον επιπόλαιο μέχρι ανεύθυνο πυρετό του 1964 και την ωριμότητά του από τον «εμφύλιο» του '70 ως το προδομένο '74, κι ως την εντελώς εκτροχιασμένη πια, οργιαστικά αμνήμονα καταναλωτική ευμάρεια και σχεδόν αδιάκοπα «καρναβαλική» πανδαισία του 2000.

Η πορεία του βιβλίου και μέσω της υποβολής του στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας, όπως ήταν τότε η υπάρχουσα πρακτική, κάθε άλλο παρά θα μπορούσε να σταματήσει επειδή θα αντιμετωπιζόταν αρνητικά από το Κυπριακό Κράτος. Το βιβλίο ασκούσε, επίσης, οξεία κριτική στην ανθελληνική ιδεολογία των υψηλά ιστάμενων λειτουργών και άλλων περιώνυμων πολιτών του και την υποδείκνυε ως το γενεσιουργό αίτιο μιας ευρύτερης παρακμής. Το ερώτημα για τον συγγραφέα του ήταν μέχρι ποιου σημείου θα έφτανε η νεοκυπριακή γραφειοκρατία στην προσπάθειά της να εξουδετερώσει το βιβλίο αποτελεσματικά. Επειδή το Κυπριακό Κράτος όχι μόνο δεν πρόβαλλε επίσημα την ανθελληνική ιδεολογία του, αλλά αντίθετα πολλές φορές, υποκριτικά, διακήρυσσε το αντίθετό της ως τη μόνη αληθινή πίστη και πεποίθησή του. Η περιθωριοποίηση-αποσιώπηση [12] του βιβλίου δεν μπορούσε να σημαίνει άλλο από τη δικαίωση του, την επιβεβαίωση των μεθόδων και των πρακτικών που μετερχόταν το κυπριακό κράτος.

Όταν αυτό ακριβώς έγινε, ο συγγραφέας αντέδρασε με επιστολή στις 23 Ιανουαρίου 2008 προς τη διεύθυνση των Πολιτιστικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, με αντίγραφο στον Υπουργό, στα μέλη της Επιτροπής Γραμμάτων και στην Επίτροπο Διοικήσεως της Κυπριακής Δημοκρατίας, στην οποία υπέβαλε και αίτημα εξέτασης του θέματος. Παρόμοια υπόθεση υπήρξε και το 1976 όταν η Επιτροπή αποφάσισε τη βράβευση του Παντελή Μηχανικού αλλά την απόφαση ανέπεμψε ο Υπουργός Παιδείας και, επίσης, το 1984 όταν με τον ίδιο τρόπο αναπέμφθηκε και πάλι

απόφαση βράβευσης τού βιβλίου Το Δένδρο, η Συνωμοσία και άλλα, του γράφοντος. Εκείνη τη φορά παραιτήθηκαν τα μέλη τής Επιτροπής Νάσος Βαγενάς και Νίκος Ορφανίδης. Ταυτόχρονα αρνήθηκαν τη βράβευσή τους δυο άλλοι λογοτέχνες, η Πίτσα Γαλάζη το Α΄ βραβείο ποίησης και ο Κώστας Μακρίδης τον έπαινο στην ίδια κατηγορία.

Στην επιστολή τού συγγραφέα προς τη Διεύθυνση των Πολιτιστικών Υπηρεσιών γινόταν αναφορά στον «ζντανοφισμό», όπως πρόσφατα τον είχε περιγράψει ο Νάσος Βαγενάς:[13] «Εκείνη η κριτική αντίληψη, που θεωρεί το ιδεολογικό στοιχείο μιας ορισμένης πολιτικής κατεύθυνσης ως κύριο κριτήριο στην αξιολόγηση των καλλιτεχνικών έργων». Αυτήν ακριβώς την ολοκληρωτική αντίληψη εξέθετε και σατίριζε – ανάμεσα σ' άλλα – μέσω μια προσωπικής «μαρτυρίας» το Την Ελλάδα θέλομεν και ας τρώγωμεν πέτρες, αντίληψη που είχε βρει ξανά εφαρμογή στο παρελθόν σε βάρος άλλων βιβλίων από τις «Πολιτιστικές Υπηρεσίες» τής Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η απάντηση των «Πολιτιστικών Υπηρεσιών» (στο εξής «Π.Υ.»), στις 7 Μαρτίου, ήταν ότι απλούστατα «εκρίθη από την Επιτροπή Γραμμάτων ότι το υπό αναφορά βιβλίο δεν ενέπιπτε στην κατηγορία 'Χρονικό/Μαρτυρία'», όπως ορίζεται από τα λεξικά στα οποία κατέφυγε η Επιτροπή. Αυτά ήταν το Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων των Μαρκαντωνάτου-Σακελλαρίδη, 1980, και το Λεξικό τής Νέας Ελληνικής Γλώσσας τού Γ. Μπαμπινιώτη, 2002.

Ως εκ τούτου, κατέληγαν στην απάντησή τους οι Π.Υ., το έργο δεν ήταν «Χρονικό» επειδή δεν αναφερόταν σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο, δεν είχε υφολογική ομοιογένεια και παρουσίαζε ποικιλία θεμάτων που οδηγούσαν σε ανομοιογένεια τού περιεχομένου.

Δινόταν, επίσης, απάντηση σε νύξη που έκαμε ο συγγραφέας στην επιστολή του για την ομοιογένεια των πολιτικών αντιλήψεων των μελών τής Επιτροπής, ότι η επιλογή τους δεν έγινε με βάση τις ιδεολογικές τους απόψεις αλλά την «εμπειρογνωμοσύνη» τους «επί του συγκεκριμένου θέματος».

Η ανταπάντηση τού συγγραφέα στις 17 Μαρτίου 2008 ήταν ότι στην κατάσταση «ωριμότητας» και «σοφίας», που είχε φτάσει τώρα το κυπριακό κράτος, όπου δεν επενέβαιναν πια ευθέως κι ετοιθελικά οι υπουργοί του για να ακυρώνουν αποφάσεις επιτροπών που διόρισαν οι ίδιοι, όφειλαν να απασχολούν την Υπηρεσία οι «πολιτικές» απόψεις των μελών τής Επιτροπής, ώστε να εκπροσωπούνται όλες οι κυρίαρχες ιδεολογίες, διαφορετικά και πάλι δεν θα μπορούσε να διασφαλισθεί η ελευθερία τής σκέψης και της έκφρασης και η κατάληξη σε κατά το δυνατόν «ακριβοδίκαιες» αποφάσεις. Δεν είχαμε φτάσει ακόμα σε στάδιο όπου η «εμπειρογνωμοσύνη» και μόνο θα ήταν αρκετό προσόν αληθινά δημοκρατικής συμπεριφοράς. Η εκάστοτε εξουσία, με το πρόσχημα ότι δεν την απασχολούν, τάχα, οι ιδεολογικές απόψεις των μελών τής Επιτροπής, θα διόριζε απλώς δικούς της «εμπειρογνώμονες» και το μόνο που θα κατόρθωνε ήταν να κρυβόταν πίσω από το δάχτυλό της, φανερώνοντας την υποκρισία, την κουτοπονηριά και την ολοένα και πιο εξασθενημένη πνευματική κατάσταση όλων μας.

Όμως, συνέχιζε στην επιστολή του ο συγγραφέας, αυτό που τελικά συνέβαινε ήταν ακόμα χειρότερο, επειδή η «εμπειρογνωμοσύνη» δύο τουλάχιστο των διορισθέντων μελών τής Επιτροπής φαινόταν μάλλον ανύπαρκτη. Ουδέν δημοσίευσμά τους, μελέτη ή έκδοση σχετική με το αντικείμενο δεν υπήρχε. Αντίθετα, τα προσόντα τους, όπως κι ενός τρίτου μέλους ήταν μια δήλωση υποστήριξης στην υποψηφιότητα Χριστόφια.[14] Πρόεδρος δε τής Επιτροπής ήταν ο ανώτερος λειτουργός των Π.Υ. (αργότερα θα γινόταν διευθυντής τους), ενώ το πέμπτο μέλος ήταν καθηγητής Φιλολογίας Ελλαδικού Πανεπιστημίου. Υπήρχε και ένα έκτο μέλος, επίσης φιλόλογος, ανεξιχνίαστων, τουτέστι ευκαιριακών πολιτικών πεποιθήσεων.

Στα επιχειρήματα ότι το βιβλίο δεν ήταν «χρονικό» επειδή δεν κάλυπτε, δήθεν, συγκεκριμένη χρονική περίοδο η απάντηση τού συγγραφέα ήταν ότι το βιβλίο άρχιζε σε συγκεκριμένη μέρα, ημερομηνία και ώρα τού 1993 με ένα ιστορικό γεγονός (την εκλογή Γλαύκου Κληρίδη στην προεδρία

τής Κυπριακής Δημοκρατίας), και από εκεί πήγαινε πίσω στον Δεκέμβριο 1969, έτος επιστροφής του συγγραφέα στην Κύπρο από τις σπουδές του, για να συνεχίσει την αφήγηση χρόνο με τον χρόνο, σχεδόν κεφάλαιο με κεφάλαιο μέχρι την 11η Σεπτεμβρίου 2001 (κεφάλαιο «Νάιν Ιλέβεν»), και να κλείσει με δύο ακόμα κεφάλαια ως επίλογο για τη σημερινή κυπριακή πραγματικότητα. Όσον αφορά τους επιλεγμένους «ορισμούς» του «τι εστί χρονικό», είχαν μεν εφαρμογή σε ιστορικές αφηγήσεις τύπου Χρονικού του Μορέως ή του Μαχαιρά, δεν απέκλειαν, όμως, καθόλου το Την Ελλάδα θέλομεν..., το οποίον εμπίπτει και μέσα στα πλαίσια πιο σύγχρονων ορισμών όπως εκείνο του πολύ πρόσφατου Λεξικού της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Πατάκης 2007, που καθορίζει ότι ένα Χρονικό «διανθίζεται κάποτε από διαλόγους, αυτοβιογραφικές πληροφορίες, σύντομα σχόλια κ.τ.λ»

Στο θέμα της «ανομοιογένειας» ύφους ή περιεχομένου, που κατά τον ισχυρισμό, χαρακτήριζε το βιβλίο, η απορία ήταν αν η εξ «εμπειρογνώμων» Επιτροπή των Π.Υ. θα απέρριπτε και ήδη αναγνωρισμένα μεγάλα λογοτεχνικά έργα, όπως για παράδειγμα το Άξιον Εστί του Οδυσσέα Ελύτη για το πάντρεμα πεζών με στίχους και την υφολογική, γλωσσική και μετρική τους «ανομοιογένεια»!

Τελικά έμενε στο κενό και το ερώτημα γιατί ο διαγωνισμός έφερε την ονομασία «Κρατικά Λογοτεχνικά Βραβεία», αφού κατά την παραδοχή της Επιτροπής (επιστολή 7ης Μαρτίου) δεν είχε καθόλου κριθεί η λογοτεχνικότητα του βιβλίου, τη στιγμή που υπήρχαν, καθορισμένα από τις ίδιες τις Π.Υ., συγκεκριμένα και αριθμημένα λογοτεχνικά κριτήρια βράβευσης! Αυτά δεν έλειπαν ούτε πλήρως ούτε έστω εν μέρει από το Την Ελλάδα θέλομεν...

Σε προσωπική του επιστολή προς τον συγγραφέα,[15] σε λιγότερο από τρεις μήνες μετά την κυκλοφορία του βιβλίου, ο Χρήστος Γιανναράς, έγραψε: «Είναι εκπληκτικό βιβλίο, ασύγκριτο με ό,τι έχω ως τώρα διαβάσει για την μετά το '74 Κύπρο. Πολύ θα ήθελα να είχε γραφτεί ένα ανάλογο ταλέντου βιβλίο και για την ελλαδική Ελλάδα στην ίδια περίοδο».

Στην επιφυλλίδα του στις 27 Αυγούστου του ιδίου χρόνου [16] στην «Καθημερινή», αναφέρθηκε στην κάθε άλλο παρά «δημοσιογραφική» γραφή του βιβλίου, χαρακτηρίζοντάς την «γυμνασμένη σε δύσκολα πεδία της εκφραστικής και της ευαισθησίας». Αναφορικά με την «ακριβή αποτύπωση των ευαισθησιών και των ανησυχιών του σύγχρονου ανθρώπου» (αρ. 8 στη λίστα των λογοτεχνικών κριτηρίων της Επιτροπής Γραμμάτων), ο Γιανναράς εύρισκε πως το Την Ελλάδα θέλομεν κι ως τρώγουμεν πέτρες, «συνδέει την παρακμή και την υπονόμευση του κοινωνικού αθλήματος (θεσμών και προϋποθέσεων) από την 'εκσυγχρονιστική' ατομοκρατία, την ιστορικούλιστικά καταναλωτική». Κι αυτό, πάντα κατά τον Γιανναρά, γινόταν χωρίς «γενικευμένες αφαιρετικές πιστοποιήσεις» και «αφοριστικούς χαρακτηρισμούς, αφήνοντας την κριτική ικανότητα του αναγνώστη να συναγάγει συμπεράσματα και αξιολογήσεις προσώπων μέσα από τις πολύ συγκεκριμένες, λεπτομερειακές, αλλά ενδεικτικά επιλεγμένες ψηφίδες αφήγησης που κατατίθενται ως προσωπική μαρτυρία στο βιβλίο».

Μόλις δυο εβδομάδες πριν, στις 13 Αυγούστου, στην επιφυλλίδα του στο «Βήμα», ο Νάσος Βαγενάς [17] κατέτασσε το Την Ελλάδα θέλομεν... σε εκείνα τα κυπριακά βιβλία που τυπώνονται στην Ελλάδα και είναι «ενίστε αξιολογότερα από αρκετά ελληνικά που θεωρούνται σημαντικά».

Η ελάχιστη αυτή αναφορά που έγινε εδώ σ' ένα μικρό μέρος της αλληλογραφίας του συγγραφέα με τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες της Κυπριακής Δημοκρατίας στοχεύει απλώς στο να καταδείξει πώς και πόσο η γραφειοκρατία του κυπριακού κράτους υποτάχθηκε στην ανθελληνική, συχνά παρουσιαζόμενη ως απλώς ανθελλαδική απεξαρτησιακή πολιτική. Αυτή η γραφειοκρατία αποδείχτηκε, επίσης, απρόσβλητη από την Εκθεση του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, η οποία κοινοποιήθηκε στις 23 Ιουνίου 2009 και αναγνώριζε το βιβλίο ως «χρονικό», ως δηλαδή αυτό που ήταν και θεωρούσε «εσφαλμένη» την απόφαση αποκλεισμού του. Ζητούσε από τις Π.Υ. να «παράσχουν γραπτή ικανοποίηση» στον συγγραφέα στο πνεύμα των συμπερασμάτων της Εκθεσης, πράγμα που δεν έγινε, βέβαια, ποτέ.

Η πολιτική τής απεξάρτησης τής Κύπρου από την Ελλάδα, που εγκαινιάστηκε με την ίδρυση τής Κυπριακής Δημοκρατίας από τη διακυβέρνηση Αρχιεπισκόπου Μακαρίου και κληροδοτήθηκε σε όλες τις επόμενες, δεν σταμάτησε ποτέ, όποιες κι αν ήταν οι διακηρύξεις, οι δηλώσεις, ακόμα και οι εκατέρωθεν ενέργειες σε όλο αυτό το διάστημα. Θα μπορούσε κανείς να διακρίνει δύο επίπεδα όχι μόνο στην τρέχουσα πολιτική πρακτική αλλά και σε σχεδόν όλους τούς τομείς τής «σχέσης» Ελλάδας-Κύπρου. Εμπλεκόμενες, διασταυρούμενες προθέσεις, ενίοτε υποδόρια και ενίοτε σε μετωπική σύγκρουση, μέσα σε ένα πνεύμα που κάποτε ήταν απόλυτα ειλικρινές και κάποτε απόλυτα υποκριτικό και ψευδές, χωρίς συνήθως να υπάρχει ξεκάθαρη διαχωριστική γραμμή, με το φοβερό φαινόμενο αυτό το πνεύμα συχνά να εκπηγάει από τους ίδιους ακριβώς ανθρώπους και να βγάζει στην επιφάνεια ό,τι περισσότερο, ίσως, ήθελε να κρύψει ή ό,τι περισσότερο ήθελε να διατρανώσει ως ουσία και ταυτότητά του ο καθένας.

Μόνο και μόνο ο τίτλος τού βιβλίου ήταν, ίσως, αρκετός για να προκαλέσει όλων των ειδών τα συναισθήματα από το ένα νοητό άκρο μέχρι το άλλο. Η απόφαση, όμως, της περιθωριοποίησής του από την Κυπριακή Δημοκρατία δείχνει καθαρά τουλάχιστο δύο πράγματα: Πρώτον ότι η αποτυχία τού ενωτικού με την Ελλάδα αγώνα τής Κύπρου, αγώνα συνενωτικού τής ισχύος και της επιβίωσης τού ελληνισμού, οφειλόταν και οφείλεται σε μια ευρύτερη «αναποφασιστικότητα» (για την οποία υπάρχουν χίλιες άλλες λέξεις και νοήματα προκειμένου να διερευνηθεί εις βάθος), που εκφράστηκε τη δεδομένη στιγμή από συγκεκριμένα πρόσωπα με πολιτική ισχύ τόσο στην Κύπρο όσο και στην Ελλάδα – ασχέτως τού αν η Κύπρος είχε την πρωτοβουλία και η Ελλάς «απρόθυμα» ακολούθησε – και δεύτερον ότι η απεξάρτηση, ως δυναμικό παράγωγο τής «αναποφασιστικότητας», δηλαδή η τάση απόσχισης τού ελληνισμού από τον εαυτό του, η αυτοδιάλυσή του, είναι η επικρατούσα.

Η αντίσταση στην «αναποφασιστικότητα» και την απεξάρτηση δεν είναι ανύπαρκτη και δείχνει κι αυτή να κληροδοτείται, να κρατιέται με τα δόντια, ακόμα κι εναντίον τής νοθείας τού εαυτού της, δείχνει να επιβιώνει, έστω και σε ποσότητες ισχνότερες εκείνης που ο Μακρυγιάννης είχε αναγνωρίσει ως «μαγιά». Από την άλλη, μια αντίθετη, ξεκάθαρη αποφασιστικότητα διεξάγει έναν μυστικό και φανερό πόλεμο εξολόθρευσής της.

Σημειώσεις

¹ Πρόεδρος: Ανδρέας Μ. Καζαμίας, Καθηγητής Συγκριτικής Παιδαγωγικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Μέλη: Αθανάσιος Γαγάτσης, Καθηγητής Διδακτικής των Μαθηματικών. Ελπίδα Κεραυνού Παπαηλιού, Καθηγήτρια Πληροφορικής. Σήφης Μπουζάκης, Καθηγητής Παιδαγωγικών. Γιώργος Τσιάκαλος, Καθηγητής Παιδαγωγικών. Γιώργος Φιλίππου, Καθηγητής Διδακτικής των Μαθηματικών. Κρίστης Χρυσοστόμου Λέκτορας Πολιτικής Μηχανικής.

² Ρόμπερτ Χόλλαντ «Η Βρετανία και ο κυπριακός αγώνας», Ποταμός, 2001, σ. 120-121.

³ Δρ Παναγιώτη Κ. Περσιάνη «Τα πολιτικά τής Εκπαίδευσης στην Κύπρο», Εκδόσεις Πανεπιστημίου Λευκωσίας-Παπαζήση ΑΕΒΕ, 2010, σ. 47.

⁴ «Ημείς έχομεν παιδείαν και ως προς το περιεχόμενον και ως προς την λειτουργίαν από καιρού αρχαιωθείσαν και παραμένομεν πιστοί εις αυτήν ως Πηνελόπη.» Λογοδοσία επί των πεπραγμένων τού Παγκυπρίου Γυμνασίου υπό τού Γυμνασιάρχου Φοίξου Πετρίδη τη 14η Ιουλίου 1968 στην Επετηρίδα του Σχολικού Έτους 1967-1968.

⁵ Εφημερίδα *Ελευθερία* Λευκωσίας 5.1.1963, σσ 5-6

⁶ Δες και Θεόδωρου Ι. Ζιάκα «*Πέρα από το Άτομο*», Αρμός 2003, σ. 96: «Μια από τις εκδηλώσεις της κυριαρχίας του σοφιστικού-σχετικιστικού (μηδενιστικού) πνεύματος είναι σήμερα η κατάρρευση των κλασικών σπουδών στη Δύση, πρωτοστατούντων των ίδιων των κλασικιστών κ.λπ.»

⁷ «*Επετηρίς Σχολικού Έτους 1964-1965*», Παγκύπριον Γυμνάσιον, Λευκωσία 1966, σσ 38-39.

⁸ Όταν ο Υπουργός Εσωτερικών του Πολύκαρπος Γιωρκάτζης, που βοηθούσε με την άδεια και προτροπή τού Μακαρίου τον Αλέξανδρο Παναγούλη εκτέθηκε στα μάτια των δικτατόρων με αποδεικτικά στοιχεία, ο Μακάριος τον απαρνήθηκε κι εκείνος πέρασε σε συνωμοσία με τους πράκτορες των δικτατόρων με στόχο τη δολοφονία τού Μακαρίου. Το αποτέλεσμα ήταν να δολοφονηθεί ο ίδιος από τούς συνεργάτες του.

⁹ Άντη Ροδίτη «*Κουράγιο Πηνελόπη*», Αρμός 2013

¹⁰ Περσιάνης 66-68

¹¹ Περσιάνης 48

¹² Η αποσιώπηση τής κυπριακής αντικαθεστωτικής λογοτεχνίας αποτελεί πάγια τακτική των «αρμοδίων» υπηρεσιών τού Κυπριακού κράτους, έστω κι αν κάποτε είναι αναγκασμένο ν' αναγνωρίσει ένα βιβλίο. Τότε η «αναγνώριση» χρησιμοποιείται ως προπέτασμα καπνού για να συνεχίσει το σκοταδιστικό του έργο. Σ' αυτό βρίσκει πάντα πρόθυμους συνεργάτες διάφορους «προοδευτικόφρονες» κριτικούς και λογοτέχνες, που αρπάζουν την ευκαιρία να περιορίσουν άλλο τυχόν «ενοχλητικό» λογοτεχνικό ανταγωνισμό! Η εύνοια με την οποία περιβάλλονται από τις «αρμόδιες» αρχές, τους προσδίνει την αναγκαία εγκυρότητα ώστε να επηρεάζουν Ελλαδίτες συναδέλφους. Το θέμα δεν έχει μείνει αδιαπραγμάτευτο στο *Την Ελλάδα θέλουμε...* Μερικά πρόσφατα, κραυγαλέα παραδείγματα αποτελούν η μη περίληψη τού γράφοντος στο *Λεξικό τής Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, Πατάκης 2007, ούτε και στο κυπριακό αφιέρωμα τού περιοδικού «*Η Λέξη*» (τεύχος 203-204, Ιανουάριος-Ιούνιος 2010), όπου στο «Συνοπτικό χρονολόγιο 1960-2010» παραλείπεται εντελώς η κρατική βράβευση το 1973 τού βιβλίου «*4 διηγήματα*». Παρομοίως επιλεκτική είναι και η συμπεριφορά τού «Σπιτιού τής Κύπρου» όσον αφορά παρουσιάσεις Κυπρίων λογοτεχνών στην Αθήνα. Στην δε «Ιστορία της Νεότερης Κυπριακής Λογοτεχνίας», των Κεχαγιόγλου-Παπαλεοντίου, Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών Κύπρου 2010, όπου δεν είναι τόσο εύκολη η αποσιώπηση, οι ελάχιστες αναφορές στο έργο τού γράφοντος παίρνουν μορφή πολιτικού «κατηγορητηρίου» με χαρακτηρισμούς τού τύπου «αμετάπειστος ελληνολάτρης και αντιμακαριακός», «διακατέχεται από εμμονές τής ενωτικής ιδεολογίας» κ.α. Αξιοσημείωτο είναι, επίσης, το γεγονός ότι αποδίδουν στον γράφοντα βιβλίο που δεν έγραψε, παραλείποντας άλλο που έγραψε, ενδεικτικό κι αυτό, ίσως, της βιασύνης τους να ξεμπερδεύουν το συντομότερο με έναν συγγραφέα, που τους είναι «πολιτικά»... αντιπαθής!

¹³ «*Το Βήμα*» 20.1. 2008

¹⁴ «*Ο Φιλελεύθερος*» 22.1. 2008

¹⁵ Χειρόγραφο, με ημερομηνία 11.7.2006

¹⁶ Με τίτλο «*Ιστορικοϋλιστικός 'εκσυγχρονισμός' μετέωρος*».

¹⁷ Με τίτλο «*Το θέατρο στην Κύπρο*».

21.07.2016

Πηγή: www.antibaro.gr/

